Rijksinstituut voor Volksgezondheid
en Milieu
*Ministerie van Volksgezondheid,
Welzijn en Sport*

Gezond en veilig werken op het mbo

Resultaten van de stimuleringsregeling

Inleiding

Het ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid (SZW) heeft het middelbaar beroepsonderwijs (mbo) tussen 2022 en 2025 de mogelijkheid geboden om structureel aandacht te besteden aan gezond en veilig werken. Hiervoor werd financiering en ondersteuning via de stimuleringsregeling Gezond en Veilig Werken van Gezonde School[1] beschikbaar gesteld aan mbo-scholen. Dit met als doel om mbo-scholen te stimuleren om gezond en veilig werken een structurele plek te geven binnen het onderwijs. Met deze regeling is ook beoogd de kwaliteit en relevantie van de onderwijsprogramma's op het gebied van gezond en veilig werken te vergroten en deze te laten aansluiten op de wensen en behoeften van studenten. Daarnaast richtte de regeling zich op het versterken van de samenwerking tussen mbo-scholen, leerbedrijven en het toekomstige werkveld. Hierdoor worden studenten beter voorbereid op de arbeidsmarkt en meer bewust gemaakt van het belang van vitaal werknemerschap.

Alle mbo-instellingen in Nederland konden zich aanmelden voor deze regeling. In drie aanvraagronden kon de stimuleringsregeling worden toegekend aan 100 mbo-scholen[2]. Met de toekenning werd een geldbedrag van €5000,- beschikbaar gesteld voor het aanschaffen of ontwikkelen van activiteiten, materialen, docententrainingen, een lesprogramma, extra inkoop van arbodeskundigen of vergoeding van taakuren van medewerkers werkzaam op het onderwerp gezond en veilig werken. Gezonde School-adviseurs van de GGD'en en arbodeskundigen werden toegewezen om scholen te ondersteunen bij respectievelijk de werkwijze van de Gezonde School-aanpak (Gezonde School-adviseurs) en de ontwikkeling van lesprogramma's om gezond en veilig werken onder de aandacht te brengen en om gastlessen over specifieke opleidings-gerelateerde arbeidsrisico's te geven (arbodeskundigen). Hiervoor hadden zij respectievelijk 10 en 18,5 uur beschikbaar per toegekende school. Gezonde School stelde daarbovenop nog scholing beschikbaar voor de Gezonde School-coördinatoren van de scholen en indien gewenst voor collega's, docenten en management in de vorm van webinars, e-learnings, informatiebijeenkomsten, thematische scholing en intervisie.

Het RIVM heeft op verzoek van SZW de opbrengsten van de stimuleringsregeling na elke aanvraagronde geëvalueerd op vastgestelde indicatoren aansluitend bij de doelen van de stimuleringsregeling (zie kader). Het doel van de evaluatie is het ophalen en duiden van informatie van processen en producten van de stimuleringsregeling ten gunste van een optimale implementatie. De bevindingen zijn jaarlijks mondeling besproken met het projectmanagement van Gezonde School en de MBO Raad, en met SZW. De eerdere bevindingen zijn niet gepubliceerd. In deze factsheet worden de resultaten van alle rondes van de stimuleringsregeling bij elkaar gebracht.

Doelen van de stimuleringsregeling Gezond en Veilig Werken:

- Aan het einde van de uitvoeringsperiode besteedt 60% van de deelnemende mbo locaties structureel aandacht aan het thema gezond en veilig werken van hun studenten, voor nu en in de toekomst.
- Aan het einde van de uitvoeringsperiode is 60% van de deelnemende mbo locaties in staat om hun studenten bewust te maken van het belang van vitaal werknemerschap.
- Aan het einde van de uitvoeringsperiode is bij 60% van de deelnemende mbo locaties het onderwerp fit, veilig en gezond werken geïntegreerd in de beroepspraktijkvorming (BPV).

Methode

De evaluatie van de stimuleringsregeling Gezond en Veilig Werken had betrekking op het bereiken van de doelen van de stimuleringsregeling (zie kader). Hiervoor is eerst de pilotfase geëvalueerd en daarna achtereenvolgens ronde één en twee van de uitvoering. De beschrijving van de activiteiten ondernomen door Gezonde School ten behoeve van kennisdeling en communicatie worden niet meegenomen in deze rapportage.

Kwalitatieve methoden voor evaluatie

De pilotfase van de stimuleringsregeling is tussen december 2022 en januari 2023 geëvalueerd via kwalitatief onderzoek. Hiervoor zijn één focusgroep en interviews met Gezonde School-adviseurs (n=7), Gezonde School-coördinatoren (n=9) en arbodeskundigen (n=5) gehouden. De evaluatie van de pilot heeft voornamelijk ervaringen opgehaald welke hebben bijgedragen aan de optimalisatie van de regeling.

[1] Gezonde School ondersteunt po-, vo- en mbo scholen met gezondheidsbevordering in beleid en uitvoering via de Gezonde School-aanpak. De partners zijn het RIVM, GGD GHOR Nederland en de drie onderwijsraden. Meer informatie via www.gezondeschool.nl

[2] Wanneer in de factsheet gesproken wordt over 'de mbo-locaties' of 'de mbo-scholen' dan gaat het altijd over de specifieke opleidingen aan wie de stimuleringsregeling is toegekend. Dat kunnen ook meerdere opleidingen zijn per locatie of per instelling.

In april 2025 is op verzoek van SZW een extra focusgroep uitgevoerd met arbodeskundigen (n=5) ten behoeve van meer inzicht in de uitvoering van de regeling op de scholen. De gespreksonderwerpen waren: hoe werken scholen aan structurele aandacht voor gezond en veilig werken, de inzet van het keuzedeel verdieping Blijvend fit, veilig en gezond werken en het bespreken van gezond en veilig werken met het werkveld en leerbedrijven en de rol van de arbodeskundigen daarbij.

Evaluatie vragenlijst

De mbo-scholen die de stimuleringsregeling toegekend hebben gekregen voor de schooljaren 2023/2024 en 2024/2025 (respectievelijke ronde één en ronde twee) hebben aan het einde van het schooljaar via mijngezondeschool.nl een evaluatievragenlijst ingevuld. De vragenlijst is ingevuld door de contactpersoon van de toegekende school, vaak was dit de Gezonde School-coördinator (78%) maar uit de antwoorden blijkt dat ook opleidingsdirecteuren en docenten de vragenlijst hebben ingevuld. Van de mbo-scholen heeft 95% een Gezonde School-coördinator, deze was al aanwezig op de school of is benoemd na de toekenning.

Via de evaluatievragenlijst zijn de volgende onderdelen van de regeling uitgevraagd:

- *Tevreden over de inzet van de stimuleringsregeling*: Er is gevraagd of de scholen tevreden zijn over de inzet van de stimuleringsregeling op hun school.
- *Structurele aandacht voor gezond en veilig werken*: Er is gevraagd of scholen structurele aandacht hebben gegeven aan Gezond en Veilig werken. Ook is gevraagd of zij gebruik hebben gemaakt van de ondersteuning van de arbodeskundigen en de Gezonde School-adviseurs, en of de scholen tevreden waren met deze ondersteuning. Uit de open antwoorden van de evaluatievragenlijsten werden activiteiten genoteerd, deze zijn vervolgens geclusterd.
- *Bevorderen van de kwaliteit*: De scholen konden in de evaluatievragenlijst aangeven of zij tevreden waren met de bereikte kwaliteit van de inhoud van het onderwijsprogramma met betrekking tot gezond en veilig werken op de mbo-school. Ook is tevredenheid van het scholingsaanbod van Gezonde School hierbij meegenomen. Immers, met deze scholing is kennis overgedragen voor gezond en veilig werken in het mbo en droeg daarmee bij aan het bevorderen van de kwaliteit van de lessen, de kennis en vaardigheden van docenten en de Gezonde School-coördinator.
- *Aansluiten lesmateriaal op behoeften studenten:* Lesmateriaal moet goed aansluiten bij wensen en behoeften van studenten. Om te bepalen of bij het (door)ontwikkelen van lesmateriaal rekening is gehouden met de behoeften van de studenten is gevraagd óf scholen lesmateriaal hebben ontwikkeld voor gezond en veilig werken én hoe zij hierbij de studenten hebben betrokken.
- *Bewust maken belang vitaal werknemerschap:* Voor het bevorderen van de bewustwording van de studenten voor vitaal werknemerschap is de deelnemende mbo-scholen gevraagd of zij activiteiten hebben ondernomen om studenten bewust te maken van vitaal werknemerschap.
- *Samenwerking met leerbedrijven en het werkveld:* Voor het in kaart brengen van de samenwerking met leerbedrijven en het werkveld is er gevraagd naar de samenwerking met de leerbedrijven en het werkveld en de integratie van kennis in (de voorbereiding op) de beroepspraktijkvorming.

Resultaten

Evaluatie van de pilot

Uit de interviews met de Gezonde School-coördinatoren van de mbo-scholen, de Gezonde School-adviseurs van de GGD'en en de arbodeskundigen blijkt dat optimalisatie is gewenst op het proces van de stimuleringsregeling. Deze optimalisatiewensen zijn overgenomen door het projectmanagement en doorgevoerd in de stimuleringsregeling.

- De naam van de stimuleringsregeling moest beter aansluiten bij het doel en mogelijkheden van de regeling, een naamswijziging is gewenst;
- Er is bij de Gezonde School-coördinatoren veel waardering voor de inzet van de Gezonde School-adviseurs en de arbodeskundigen. Wel is een goede matching tussen de opleiding, de wensen van de opleiding en de kennis en expertise van de arbodeskundigen belangrijk voor een goede kennisoverdracht;
- Er is bij alle partijen behoefte aan onderlinge kennismaking, afstemming en kennisuitwisseling voorafgaand aan en ter voorbereiding op het startgesprek met de school.
- Een handleiding is gewenst over procesverloop, rolverdeling, taakverdeling en bijbehorende verantwoordelijkheden door zowel de Gezonde School-coördinatoren, de Gezonde School-adviseurs en als arbodeskundigen;
- Bij de Gezonde School-coördinatoren is betere communicatie gewenst over de uitvoering van de stimuleringsregeling, de voorwaarden, de doelen en het declaratieproces met extra aandacht voor het ontwikkelen van ondersteunende middelen voor het verkrijgen van draagvlak bij management en docententeam;
- Er is bij de Gezonde School-coördinatoren behoefte aan inspiratie en het delen van ervaringen tussen de scholen bij uitvoer van activiteiten binnen de stimuleringsregeling.

De pilot inclusief de evaluatie hebben ertoe geleidt dat de naam van de stimuleringsregeling is gewijzigd van 'Fit, Veilig en Gezond Werken' naar 'Gezond en Veilig Werken'. De term Fit sloot onvoldoende aan bij het doel van de regeling. Arbodeskundigen werden toegewezen aan scholen op basis van wensen van de scholen en expertise van de arbodeskundigen. Er is een handleiding geschreven en de communicatie naar de scholen over de regeling is verbeterd. Gezonde School projectmanagement heeft het startgesprek van alle scholen met de arbodeskundigen en de Gezonde School-adviseur gefaciliteerd, evenals de intervisie tussen scholen via scholingen en verschillende bijeenkomsten. Alle scholen kregen een intakegesprek aangeboden.

Deelname mbo-scholen

De stimuleringsregeling is in totaal aan 107 mbo-scholen toegekend (zie tabel 1). Hiervan deden 103 scholen mee aan de evaluatie van de regeling. Van vier scholen ontbreekt informatie door het niet invullen van de evaluatievragenlijst.

Aangezien tijdens de pilot de stimuleringsregeling nog niet geoptimaliseerd was en de evaluatievragenlijst pas gemaakt kon worden na afsluiting van de pilotfase hebben de volgende resultaten alleen betrekking op de mbo-scholen aan wie de stimuleringsregeling was toegekend voor ronde 1 en ronde 2 én die de evaluatievragenlijst hebben ingevuld (n=87).

Tabel 1. Het aantal mbo-scholen per ronde dat belangstelling had, is toegekend en dat de evaluatie heeft ingevuld

	Belangstelling	Toegekend	Evaluatie
Pilot (2022/2023)	16	16	16
Ronde 1 (2023/2024)	87	45	42
Ronde 2 (2024/2025)	120	46	45
Totaal	**223**	**107**	**103**

Op mbo-scholen worden verschillende opleidingen aangeboden. Bij 19 mbo-scholen deden alle opleidingen mee met de uitvoering van de stimuleringsregeling, maar vaker werd gekozen voor inzet op een specifieke opleiding. De opleidingen die het vaakst meededen waren Zorg en Welzijn (n=22), Techniek (n=15), Bouw en Infra (n=13) en Veiligheid en Sport (n=10). Aandacht voor gezond en veilig werken was er vaker voor de niveau 3 en 4 opleidingen[3] (respectievelijk 58% en 64% van de toegekende opleidingen van ronde 1 en 2). De entree opleidingen deden het minst vaak mee (slechts 6% van de toegekende opleidingen van ronde 1 en 2)[4].

Tevredenheid over inzet stimuleringsregeling

Het merendeel van de scholen (99%) is tevreden over de inzet van de stimuleringsregeling (zie tabel 2). De school die niet tevreden was gaf aan dat er een begin is gemaakt met aandacht voor gezond en veilig werken in de school maar dat er nog veel moet gebeuren.

Tabel 2. Aantal/percentage scholen dat tevreden is over de inzet van de stimuleringsregeling per ronde

	Niet tevreden (aantal/ %)	Deels tevreden (aantal/%)	Tevreden (aantal/ %)
Ronde 1	0	0	42 (100%)
Ronde 2	1 (2%)	0	44 (98%)
Totaal	**1 (1%)**	0	**86 (99%)**

Structurele aandacht voor gezond en veilig werken

Van de toegekende mbo-scholen (n=87) geeft 68% aan dat zij structurele aandacht besteden aan gezond en veilig werken. Zij hebben dit vastgelegd in het curriculum en/of het beleid van de school en/of zij bieden een keuzedeel aan rondom gezond en veilig werken (zie tabel 3). In ronde 1 gaven meer scholen aan dat zij structureel aandacht gaven aan gezond en veilig werken dan in ronde 2.

[3] Er zijn vier niveaus in het mbo: de entreeopleiding, de basisberoepsopleiding, de vakopleiding en de middenkaderopleiding. Deze opleidingen zijn achtereenvolgend genummerd van 1 tot 4, zie ook www.mboraad.nl/het-mbo

[4] Er was minder aanvraag voor inzet van de regeling bij entree-opleidingen. Een reden hiervoor zal zijn dat dit een eenjarige opleiding is die nog niet beroep opleidend is en geen beroepspraktijkvorming biedt.

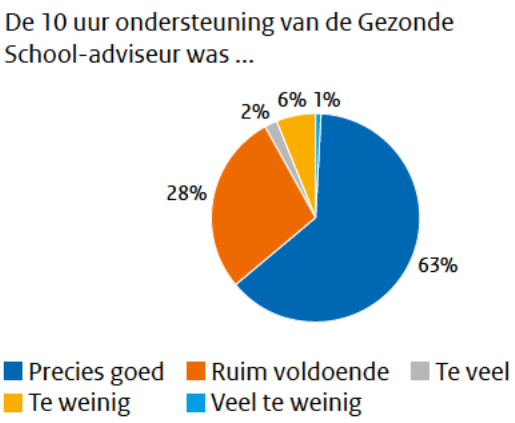
Tabel 3. Overzicht van aantallen scholen per ronde die structureel aandacht besteden aan Gezond en Veilig Werken

	Ronde 1 (N=43*)	Ronde 2 (N=49*)	Totaal (N=92*)	% van totaal aantal mbo-scholen
Ja, in het reguliere programma. Gezond en veilig werken is vast gelegd in het curriculum of beleid	25	23	48	68%
Ja, door een keuzedeel rondom gezond en veilig werken aan te bieden	9	7	16	
Nee, nog niet	9	19	28	32%

** Meerdere antwoorden waren mogelijk op de vraag dus gegeven aantallen zijn hoger dan in tabel 1.*

Scholen kunnen ervoor kiezen gezond en veilig werken als keuzedeel binnen het onderwijsprogramma te ontwikkelen en aan te bieden of gebruik te maken van het reeds ontwikkelde (niet-beroep specifieke) keuzedeel verdieping Blijvend fit, veilig en gezond werken. Het keuzedeel is niet bij alle arbodeskundigen bekend. De ervaring van de arbodeskundigen is dat een keuzedeel over gezond en veilig werken weinig wordt gekozen door de leerlingen want 'het is saai'. Om gezond en veilig werken te stimuleren bij studenten zou het volgens de arbodeskundigen een verplicht onderdeel van de lesstof moeten zijn. Zij zien dat dat bij sommige opleidingen ook het geval is.

Figuur 1. Mate van tevredenheid over aantal uren ondersteuning door de Gezonde School-adviseur

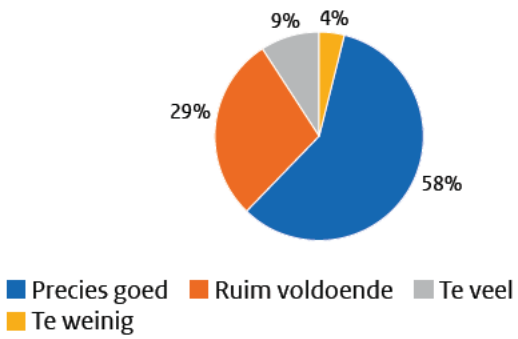

Bijna alle scholen (n=83) hebben gebruik gemaakt van de 10 uur ondersteuning van de Gezonde School-adviseur (96%). Van hen gaf 63% aan dat de 10 uur ondersteuning van de Gezonde School-adviseur precies goed was, 28% vond 10 uur ruim voldoende. Zes scholen (6%) vonden het aantal ondersteuningsuren (veel) te weinig en twee scholen vonden het te veel (2%) (zie figuur 1).

De scholen waren merendeels (zeer) tevreden over de ondersteuning van Gezonde School-adviseurs (91%), er waren geen scholen ontevreden. Zij worden als kundig en behulpzaam omschreven, als goed bereikbaar wanneer nodig. Ze geven goede adviezen en de samenwerking verloopt prettig. De scholen die neutraal waren over de ondersteuning hadden of te maken gehad met een personeelswisseling van Gezonde School-adviseurs, of vonden dat er te weinig inhoudelijke expertise was bij de Gezonde School-adviseurs of hadden een eigen expert binnen de school die hielp.

Bij 68% van de scholen die gebruik hebben gemaakt van de ondersteuning van de Gezonde School-adviseur zijn activiteiten ondernomen door de Gezonde School-adviseur om aandacht voor gezond en veilig werken op de scholen te bevorderen. Dit betrof advies of meedenken over hoe gezond en veilig werken in te bedden in het curriculum, lessen of in beleid; het contact onderhouden tussen school en arbodeskundige; gebruikmaken van het netwerk van de Gezonde School-adviseur in de regio of op een bepaald thema; het geven van gastlessen en/of voorlichting. Veel scholen (n=69) geven aan gebruik te hebben gemaakt van de 18,5 uur ondersteuning van de arbodeskundige (80%). Van hen zegt 58% dat de 18,5 uur ondersteuning van de arbodeskundige precies goed was, 29% vond 18,5 uur ruim voldoende (zie figuur 2). Drie scholen (4%) vonden het aantal ondersteuningsuren te weinig en de overige scholen vonden het te veel (9%). De scholen geven aan dat de arbodeskundige veel kennis en deskundigheid meebrengt. Ze geven aan dat de arbodeskundigen erg behulpzaam is en zij ervaren een fijne samenwerking. Soms sluit de kennis van de arbodeskundige niet helemaal aan bij wat de scholen nodig hebben of wat zij willen implementeren. Deze scholen gaven aan de ondersteuning als 'neutraal' te waarderen.

Figuur 2. Mate van tevredenheid over aantal uren ondersteuning door de arbodeskundige

Bij 91% van de scholen die gebruik hebben gemaakt van de arbodeskundige zijn activiteiten door de arbodeskundige ondernomen om aandacht voor gezond en veilig werken op de school te bevorderen. Activiteiten die de scholen noemden waren bijvoorbeeld:

- Kennisdeling en scholing: zoals trainingen voor docenten en workshops voor studenten.
- Ondersteuning bij onderwijsontwikkeling: waaronder advies en hulp bij het ontwikkelen van lesmateriaal of e-learnings.
- Verbeteren van veiligheid op de werkvloer: bijvoorbeeld door lokalen en kantoren te beoordelen op veiligheid en desgewenst aan te passen.

De vijf arbodeskundigen gaven in de focusgroep aan dat zij wel veranderingen zagen in de scholen aangaande de lesstof maar dat het niet vaak structurele wijzigingen waren in beleid en dat het eigenlijk nog te vroeg is om te spreken van structurele wijzigingen. Er kwam ook naar voren dat het niet eenvoudig is om methoden of activiteiten van de ene opleiding uit te breiden naar andere opleidingen vanwege de verschillen tussen de opleidingen, de lesstof, het toekomstig werkveld en de leerling populaties. Ook zeggen de arbodeskundigen dat het structureel inbedden en borgen afhangt van de inzet van de docenten. Het trainen van docenten, het delen van informatie over de trainingen, activiteiten en lesmethoden tussen scholen onderling en met de arbodeskundigen ervaren zij als noodzakelijk voor structurele inbedding van gezond en veilig werken.

Bevorderen van de kwaliteit

Alle mbo-scholen geven aan dat de kwaliteit van de inhoud van het onderwijsprogramma voor het thema gezond en veilig werken is verbeterd. Bijna de helft van de mbo-scholen (47%) geeft aan nu (zeer)tevreden te zijn over de inhoud van het thema gezond en veilig werken in het onderwijsprogramma van de mbo-school. De andere helft ziet nog meer mogelijkheden om te verbeteren. Er zijn geen mbo-scholen niet tevreden.

62% van de Gezonde School-coördinatoren heeft scholing van Gezonde School gevolgd. De Gezonde School-coördinatoren die geen scholing hebben gevolgd geven als redenen: geen betrokkenheid bij uitvoering, de kennis is elders aanwezig in de school, er is kennisuitwisseling over gezond en veilig werken vanuit een netwerk van mbo-scholen, of de scholing moet nog starten. Negentien Gezonde School-coördinatoren (22%) geven aan behoefte te hebben aan extra scholing bijvoorbeeld op locatie om andere collega's ook bij te scholen, over specifieke onderwerpen zoals tillen of hoe het thema blijvend onder de aandacht te houden. In beide rondes waren alle Gezonde School-coördinatoren tevreden over de gevolgde scholing.

Aansluiten lesmateriaal op behoeften studenten

Ruim 80% van de mbo-scholen heeft bij het (door) ontwikkelen van lesmateriaal voor het thema gezond en veilig werken rekening gehouden met de behoeften van de studenten. 22% van alle mbo-scholen heeft dat gedaan voor alle opleidingen en 60% voor een gedeelte van de opleidingen.

Bij het (door)ontwikkelen van het lesmateriaal is er rekening gehouden met de doelgroep:

- Lesmateriaal wordt afgestemd op het niveau van de studenten (bv. met visuele elementen, taalgebruik, praktische elementen en/of spelvorm).
- Er worden pilots gedaan met het nieuwe lesmateriaal zodat studenten feedback kunnen geven.
- Studenten worden zelf betrokken bij het ontwikkelen van het lesmateriaal.
- Voor het ontwikkelen van lesmateriaal worden docenten ingezet die de doelgroep goed kennen.

Bewust maken van het belang van vitaal werknemerschap

86% van de mbo-scholen geeft aan dat zij activiteiten hebben ondernomen om studenten bewust te maken van het belang van vitaal werknemerschap. Het thema wordt vaak in Burgerschapslessen ingebed, of er worden verschillende voorlichtingen of trainingen gegeven aan de studenten. Ook rondom de stageperiode wordt hier veel aandacht aan besteed, bijvoorbeeld door e-learnings. Scholen die nog geen activiteiten hebben ondernomen, hebben dit wel op de planning staan.

Samenwerking met de leerbedrijven en het werkveld

Het belang van gezond en veilig werken is door 54% van de mbo-scholen besproken met leerbedrijven en het werkveld (zie tabel 4). Het bespreken heeft uiteindelijk bij 36% van deze scholen geleidt tot afspraken over gezond en veilig werken tijdens de beroepspraktijkvorming of daarna. Van de scholen die gezond en veilig werken hebben besproken gaf 43% aan dat er eigenlijk al afspraken lagen voorafgaand aan de regeling.

Tabel 4. samenwerking en overleg tussen deelnemende scholen en leerbedrijven/ werkveld per ronde en totaal

	Belang besproken met leerbedrijven/ werkveld	Afspraken gemaakt door scholen die belang hebben besproken	Bestaande afspraken voorafgaand aan de regeling van de scholen die het belang hebben besproken
Ronde 1 (N=42*)	23 (55%)	11 (48%)	8 (35%)
Ronde 2 (N=45*)	24 (53%)	6 (25%)	12 (50%)
Totaal (N=87*)	**47 (54%)**	**17 (36%)**	**20 (43%)**

** Aantal toegekende scholen dat een evaluatievragenlijst heeft ingevuld.*

Van de scholen geeft 38% (n=34) aan dat de samenwerking tussen school, leerbedrijven en het werkveld is verbeterd door deelname aan de stimuleringsregeling Gezond en Veilig Werken. Deze scholen noemen bijvoorbeeld:

- Meer kennis en bewustwording voor gezond en veilig werken bij het onderwijsteam welke wordt gedeeld met de leerbedrijven.
- De ontwikkeling van onderwijsruimtes zoals een Safety Skills Lab op de school waarbij het werkveld is betrokken.
- Het gezamenlijk optrekken in de ontwikkeling van stage opdrachten.
- Een gezamenlijk opgestelde e-learning welke gevolgd moet worden voorafgaand aan de stage.
- Een nieuw stage-intakeformulier met aandacht voor gezondheid en veiligheid op de werkvloer voor de leerbedrijven.

Voor de overige scholen was er voorafgaand aan de stimuleringsregeling al een goede samenwerking op het gebied van gezond en veilig werken of er is helemaal geen sprake van een samenwerking. Enkele scholen hebben bewust minder prioriteit aan het samenwerken met de leerbedrijven of toekomstig werkveld gegeven omdat voor hen de focus van de regeling voornamelijk lag bij veranderingen in de school. Ook geven enkele scholen aan dat er wel overleg is geweest maar er nog geen sprake is van samenwerking of dat niet het hele werkveld is betrokken maar slechts enkele leerbedrijven.

Scholen die aangeven samen te werken met het werkveld of leerbedrijven noemen de volgende activiteiten: het actief bespreken van veiligheid en gezond werken door zowel studenten als docenten tijdens werkveldbijeenkomsten en gesprekken tijdens de beroepspraktijkvorming. Sommige scholen geven aan dat het werkveld ook actief meedenkt met de school en helpt bij het ontwikkelen van bijvoorbeeld e-learnings en lesprogramma's of het maken van een stage formulier voor de student waarbij aandacht is voor beroepsvitaliteit. Ook wordt samen met het werkveld onderzoek geïnitieerd naar risico's van veilig en gezond werken, er worden opdrachten geschreven voor studenten die worden uitgevoerd met de praktijk, en ook nieuw beleid wordt voorgelegd aan het werkveld.

De arbodeskundigen vinden dat zij geen rol hebben in het contact tussen school en de leerbedrijven of het werkveld. Het valt hen wel op dat docenten die de stages begeleiden vaak onvoldoende tijd krijgen om bij leerbedrijven langs te gaan en als dat wel gebeurt er niet altijd ruimte is om ook de arbeidsomstandigheden of risico's te bespreken. De vraag naar leerbedrijven en stageplekken is hoger dan het aanbod, daarmee zijn de scholen of begeleiders mogelijk minder kritisch op aspecten van gezond en veilig werken. Volgens de arbodeskundigen zijn scholen al zeer geholpen met schriftelijke informatie over waar ze, per sector, op zouden moeten letten bij de keuze voor een leerbedrijf of met het ontvangen van ondersteuning om samen met de student een Risico-inventarisatie en – evaluatie (RI&E) van de stageplek uit te voeren.

Conclusie

De mbo-scholen waren (zeer)tevreden over de stimuleringsregeling Gezond en Veilig werken. De belangstelling voor deelname was ruim het dubbele van wat kon worden toegekend. De pilot heeft bijgedragen aan optimalisatie van de uitvoering en ondersteuning van de stimuleringsregeling van Gezonde School, de communicatie over verschillende aspecten van de stimuleringsregeling, de verbreding van het scholingsaanbod en de afstemming in werkzaamheden tussen de arbodeskundigen, de Gezonde School-adviseurs en de betrokkenen van de scholen.

Aan het einde van de uitvoeringsperiode (najaar 2025) geeft 68% van de deelnemende scholen aan dat zij dankzij de stimuleringsregeling structureel aandacht hebben voor het thema gezond en veilig werken op school. Met dit percentage is dit doel behaald. De scholen geven veel voorbeelden hoe ze activiteiten en ondersteuning uit de stimuleringsregeling hebben ingezet, zowel in het onderwijs, in aanpassingen in fysieke ruimten en leslokalen in de school, als in contact met leerbedrijven en werkveld. De gesproken arbodeskundigen zijn echter kritischer en geven aan dat hoewel er een goed begin is gemaakt en er zeker sprake is van bewustwording bij de Gezonde School-coördinatoren, docenten en management het nog te vroeg is om te spreken van structurele inbedding. Daarvoor lijkt ook de periode van de stimuleringsregeling per school (één schooljaar) te kort. Structurele inbedding vraagt om blijvende aandacht. Met het wegvallen van de ondersteuning van de Gezonde School-adviseurs en de arbodeskundigen binnen de stimuleringsregeling en de scholing via Gezonde School kan aandacht voor gezond en veilig werken weer naar de achtergrond verdwijnen. Dankzij de stimuleringsregeling wordt er via websites van de MBO Raad en Gezonde School ondersteuning en advies aan de mbo-scholen over gezond en veilig werken gedeeld (zie kader).

Van de deelnemende scholen geeft 86% aan dat zij activiteiten hebben ondernomen om hun studenten bewust te maken van het belang van vitaal werknemerschap. Dat is ruim boven de gewenste 60% in het tweede doel. Van de scholen heeft 82% lesmateriaal samen met de studenten (door)ontwikkeld of verbeterd. Dit hoge percentage geeft mogelijk al aan dat verbeteringen aan het lesmateriaal en de onderwijsprogramma's gewenst zijn bij mbo-scholen om meer aandacht te kunnen schenken aan gezond en veilig werken. De ondersteuning van de Gezonde School-adviseurs en de arbodeskundigen met de trainingen voor docenten, de gastlessen voor studenten en de advisering op inzet van activiteiten werd hierbij zeer gewaardeerd en heeft bij veel scholen een bijdrage geleverd aan de gewenste verbeteringen in de onderwijsprogramma's van de deelnemende scholen.

Gezond en veilig werken is door meer dan de helft van de mbo-scholen besproken met het werkveld/leerbedrijven (54%). Van alle mbo-scholen geeft 38% aan dat de samenwerking met de leerbedrijven en het werkveld is verbeterd. Echter, het bespreken en een betere samenwerking zegt te weinig over de integratie van inzichten over gezond en veilig werken in de beroepspraktijk vorming. Wel geeft het merendeel van de scholen, die gezond en veilig werken hebben besproken met leerbedrijven en/of het werkveld, aan dat er materialen voor studenten samen met de leerbedrijven zijn ontwikkeld ten behoeve van de beroepspraktijkvorming. Genoemd zijn bijvoorbeeld het verplicht doorlopen van een e-learning over gezond en veilig werken voorafgaand aan de stage, meer stagebezoeken en werkbijeenkomsten door docenten, informatieavonden van de leerbedrijven en/of werkplekken. Het derde doel is niet gehaald maar er zijn wel veel activiteiten ondernomen en er is bewustwording voor het belang van het bespreken van gezond en veilig werken en vitaal werknemerschap. De arbodeskundigen gaven aan dat het vertalen van inzichten in gezond en veilig werken naar de beroepspraktijkvorming en leerbedrijven meer een taak van de school zelf was en dat zij geen rol voor zichzelf daarin zagen.

Eindproducten Stimuleringsregeling
Een informatieve website over gezond en veilig werken in het mbo voor docenten, met verwijzingen naar lesmateriaal, andere websites en een online omgeving met activiteiten, lesmaterialen en handreikingen voor lessen en curricula
https://wegwijzerveiliggezondwerken.nl

Complete lesmodules, voorbeelden en praktische handvatten voor gezond en veilig werken voor het mbo zijn ook te vinden op
https://jouw.gezondeschool.nl

Auteurs

Marije van Koperen
Agata Brouwer-Prusak

Dit is een uitgave van:

Rijksinstituut voor Volksgezondheid en Milieu
Postbus 1 | 3720 BA Bilthoven
www.rivm.nl

december 2025

De zorg voor morgen begint vandaag

016642